

REPUBLICA MOLDOVA NU POATE RĂMÂNE ÎN AFARA PROCESULUI INTEGRAȚIONIST EUROPEAN

*Carolina Smochina,
"Om Emerit",
conferențiar universitar interimar, doctor în drept,
Șef Catedră Drept Internațional, ULIM, Republica Moldova*

Abstract:

Taking into account the very reality pertaining to the upsurge of the European integrating process in tight connections with the political, scientific and spiritual efforts of our society aimed at engaging ourselves in the European dialogue, we cannot but become aware of the factual confrontation with a scenario – unfolding aftermath, with manifestations that yet might seem undetected by many citizens.

Recunoscând avansul realității procesului integraționist european în raport cu eforturile politice, științifice și spirituale ale societății noastre spre angajarea în dialogul european, trebuie să constatăm că confruntarea cu viitorul se desfășoară după un scenariu, cu manifestări care par momentan încă „nesesizabile” de mulți dintre cetățeni.

Diferitele definiții și modalități de a privi evoluția Uniunii Europene scot în evidență și un alt fapt pozitiv și anume acela al preocupării analiștilor și teoreticienilor de a găsi răspunsuri la fapte și fenomene, care se petrec astăzi în viața internațională și care nu mai pot fi observate, analizate și cercetate cu metode și instrumente specifice disciplinelor clasice: drept comparat, drept constituțional, drept internațional public etc.

Aceste preocupări au condus la studii asupra perfecționării instituționale a Comunităților Europene și la dezvoltarea politicii de integrare europeană. Dacă un deceniu în urmă doar câțiva specialiști din țară se ocupau de analiza procesului de integrare europeană, astăzi sintagma a trecut în vocabularul curent în literatura de specialitate.

De altfel, adoptarea legislației noi și armonizarea celei existente cu prevederile dreptului Uniunii Europene se află într-o dependență strânsă din punct de vedere al

fenomenului cât și al teoriei. În Republica Moldova pe de o parte se studiază procesul integraționist european, iar pe de altă parte – căile și mijloacele necesare pentru a le materializa.

O analiză succintă a procesului de modernizare a dreptului tradițional este impusă de necesitatea edificării tuturor ramurilor dreptului moldovenesc contemporan: constituirea și funcționarea elementelor structurale ale statului, interacțiunea organelor centrale și locale de putere și administrare, realizarea principiului separației puterilor, determinarea particularităților juridice ale reformelor în actul de guvernare, în organizarea de stat etc. – în cei 15 ani de existență a Republicii Moldova e o problemă complexă și dificilă.

În primul rând se resimte nevoia întăririi autorității centrale ale statului și rolul lui în viața societății, o necesitate impusă de funcția lui națională de instrument al modernizării și sincronizării cu Europa Occidentală a unei societăți rămase mult în urma ritmului de dezvoltare a acestuia, din cauza vicisitudinilor istorice.

Ar fi incorect dacă nu am aprecia la justa lor valoare schimbările pozitive care s-au produs în Republica Moldova în ultimii ani. Dacă e să facem o apreciere generală a reformelor în domeniul dreptului realizate în Republica Moldova, am putea menționa: reforma de sistem, reforma instituțională de drept, reforma regimului agenților economici, restructurarea proprietății, reforma condițiilor de promovare în muncă, reforma în sfera raporturilor cu autoritățile statale privind prețurile și salariile, regimul investițiilor străine, relațiile de muncă etc.

Este vital pentru Republica Moldova să nu facă pași înapoi, trebuie să-și găsească resursele în coeziunea și solidaritatea națională, în valorile autohtone și europene, în Domnia Legii.

De aici se cere o strategie coerentă a dezvoltării cu module a unor reforme novatoare – articulate pe direcțiile fundamentale ale viitorului în dialogul european. De menționat că concepția referitoare la organizarea politico – etatică a Republicii Moldova a contribuit la crearea formelor noi organizaționale ale instituțiilor noi create, fiind cristalizată forma adecvată de organizare a puterii supreme în stat, determinate atribuțiile constituționale ale ramurilor puterii în stat și mecanismele de colaborare ale acestora precum și diverse modele și doctrine atractive de instituire a organizării democratice a puterii în stat [1].

De asemenea, e nevoie de maturizare, un anumit grad de cultură, de preocupare și percepere, fără părtiniri politice, cu putere de inițiativă și reconstrucție moral – juridică și economică. Esența problemei rezidă în edificarea unui sistem democratic bazat pe roluri

sociale instituționalizate și pe raporturile care ar asigura exercitarea eficientă a puterii asupra întregii societăți.

În acest caz trebuie analizate capacitatea de inițiativă și fermitatea, flexibilitatea și acreditarea versiunii faptelor, timpul fiind cel mai bun judecător în restabilirea în fața opiniei publice a adevărului despre faptele ce au condus la agitații politicianiste asupra aspirațiilor europene ale Republicii Moldova. Cert este că la revendicările de cele mai multe ori legitime s-a răspuns la început cu un populism ceea ce avea să se întoarcă ca un bumerang împotriva clasei politice din anii 2000-2005.

Clasa politică, dând dovadă de un nivel redus de instruire și de pregătire civică, de tendințe particulariste, nu a avut un program coerent, ferm și pragmatic în promovarea politicii de aderare și integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană.

Necesitatea înfăptuirii la scară națională a modernizării societății moldovenești și a sincronizării practice cu lumea occidentală civilizată nu pot merge în lipsa de reală autoritate a statului și instituțiilor sale, fără specialiști competenți în domeniul dat, care să asigure negocierile politico – diplomatice. Temeiurile doctrinale ale regimurilor politice Mircea Snegur, Petru Lucinschi, au fost umbrite de multe ori de evenimente neprevăzute.

În scopul apărării valorilor constituționale, s-a făcut resimțită nevoia reintegrării țării pentru o operă constructivă în numele rațiunii de stat și a interesului național ca localitățile din stânga Nistrului prin mijloace legale să revină în cadrul constituțional al Republicii Moldova.

Se impune imperios respingerea doctrinelor confuze de compromitere și distrugere a partidelor politice. Ce putem găsi? Mulți „politicieni” au figurat și continuă și azi să figureze ca membri militanți ai unui partid astăzi și mâine ai altuia, semănând cuvinte de ură și învrăjbire, de neîncredere acolo unde trebuiau să semene cuvinte de unitate și solidaritate.

Se impune să dedicăm o analiză aparte tendințelor integraționiste din Republica Moldova. Două viziuni par a domina astăzi gândirea politică autohtonă: una accentuează caracterul integraționist european și subliniază tendințe de apropiere sistematică de Uniunea Europeană, care ar promova dezvoltarea dialogului politic, ajustarea legislației și colaborarea în domenii de interes comun, iar cealaltă își armonizează opiniile asupra edificiului comun C.S.I., accentuează caracterul conflictual al relațiilor cu Federația Rusă și subliniază viabilitatea țărilor din spațiul ex – sovietic și avantajele integrării în C.S.I.

Amândouă viziuni găsesc în realitate evoluții ce pot constitui argumente puternice pentru o viziune sau alta și care îi determină pe adepții lor să conceapă și să aplice strategii de politică, de armonie și dezvoltare integrată cu caracter integraționist european sau C.S.I.- ist.

Cele două viziuni exprimă tocmai caracterul contradictoriu al realității și interferența subtilă dintre UE și C.S.I.

Problema analizată posedă conotații deosebite. Recapitulând-o putem spune că:

- Relațiile stabilite de Republica Moldova cu Uniunea Europeană până în prezent au la bază mai multe documente importante;
- Materializarea opțiunii de integrare europeană a Republicii Moldova în Planul de Acțiuni cu UE trebuie în mod obligatoriu înțeleasă prin prisma activității și modului de organizare și funcționare a autorităților moldovenești, a derulării cu UE și respectării ordinii juridice internaționale;
- Se consideră drept cea mai eficientă cale pentru Republica Moldova de a efectua primii pași spre integrarea în Uniunea Europeană punerea în aplicare a Planului de Acțiuni, valorificând astfel la maximum potențialul de colaborare cu statele europene;
- Republica Moldova ar putea dezvolta o formă de apropiere sistematică de UE care ar promova dezvoltarea dialogului politic, ajustarea legislației și colaborarea în domeniile de interes comun;
- Acțiunea primordială în perspectiva standardelor implicate în procesul de aderare și integrare în structurile europene îi aparține Parlamentului Republicii Moldova în ceea ce privește adoptarea legislației noi și armonizarea celei existente cu prevederile dreptului UE, în scopul atingerii exigențelor acquisului comunitar;
- E important de înțeles faptul că Republica Moldova încă nu dispune de o vastă informație în domeniul furnizării de servicii între Uniunea Europeană și Republica Moldova. În asemenea caz, este cert faptul că trebuie atrași în țară cât mai mulți investitori străini cu un grad înalt de profesionalism;
- De a familiariza pe larg, funcționarii publici, societatea civilă, populația și în primul rând electoratul cu documentele de bază ale Uniunii Europene, pentru conștientizarea necesității cunoașterii procesului integraționist european.

Note:

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, cu modificările și completările operate până la 15 iulie 2004. – Ch.: Ed. „Julian”, 2004
2. Smochina, Carolina. Parlamentul European: evoluție și probleme juridice // Autoreferat al tezei de doctor în drept, Tipografia “Bons offices”, Chișinău, 2005
3. Planul de acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova // Moldova Suverană, 25 februarie, 2005